

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Theologia Scholastica Secundum Viam Et Doctrinam D. Thomæ Aquinatis, Doctoris Angelici

In Celebri Archiepiscopali Benedictina Universitate Salisburgensi, methodo
& norma ibidem usitata publicè tradita, & in IV. Tomos digesta ; Qvorvm
Primvs Tractat De Deo Vno Et Trino, Deq[ue] Creatura Angelica ...

Mezger, Paul

Augustæ Vindelicorum, 1695

§. III. Consectanea.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-74152](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-74152)

plendo præceptum charitatis, honestè operari, quod est iudicium formale & practicum, attingens observantiam legis tanquam rationem formalem objecti; sub priori ratione non est à DEO, nec derivatur à lege Divina: sub posteriori est à DEO & lege Divina, quæ præcipit, legi obsequendum.

§. III.

Conscientia.

7. **T**ransgressio tamen hujus obligationis, quam conscientia inducit, seu agere contra conscientiam, non est speciale peccatum, distinctum à transgressione præcepti, quod per conscientiam observandum proponitur: e. g. conscientia dicitur, esse Sacrum audiendum ex præcepto Ecclesiastico; non audiendo Sacrum non committis duo peccata, sed unum contra præceptum Ecclesie per conscientiam propositum.

Ratio est primò: quia generalis conditio, quæ pleraque peccata comitatur, non causat distinctam malitiam: sed agere contra dictamen conscientie est generalis quædam conditio, quæ comitatur omnem actum peccati directè, & voluntarium formale: ergo.

Secundò: quia promulgatio, intimatio, & applicatio legis non constituit distinctum præceptum, aut speciem moris ab ipsa lege, quæ per illam proponitur: sed conscientia est quædam promulgatio & intimatio præcepti, siquidem ipsa ostendit & dicitur, quidnam sub præcepto sit faciendum, vel omittendum: ergo ipsa non constituit distinctam obligationem vel præceptum ab illo, quod observandum proponit, adeoque ipsius transgressio non causat distinctum peccatum. Ideo species malitiæ moralis in peccato contra conscientiam desumenda est à specie objecti, circa quod actus versatur, e. g. non audiendo Sacrum, quod ex præcepto esse audiendum monet conscientia, peccas contra virtutem religionis, sub cujus motivo illud audiendum præcipitur: non pejerando ad servandam vitam proximi, cum jubet conscientia erronea, peccas peccato homicidii contra charitatem proximi, cujus obligatio tibi hic & nunc per conscientiam proponitur.

8. Hinc etiam contingit, ut, si conscientia proponat alicujus præcepti obligationem sub mortali, agere contra conscientiam sit mortale; si sub veniali, sit veniale peccatum: nisi per vincibilem errorem levis obligatio videatur, quæ de se gravis est; tunc enim agens contra conscientiam non excusabitur à mortali.

9. Sed quid si conscientia representet objectum sub generali ratione prohibiti & mali, nil determinando, essetne graviter vel leviter, mortaliter vel venialiter malum, an tunc mortaliter vel venialiter peccabit, qui contra conscientiam operatur? Navarrus & Valentia existimant, peccari solum venialiter, eò quòd apprehensio malitiæ in genere sit apprehensio malitiæ adhuc imperfectæ in genere mali. Alii, ut Vasquez, Sairus verisimiliter censent, peccari mortaliter; quia, qui

taliter operatur sine ulteriori discussione & examine malitiæ, temerè se committit periculo peccandi mortaliter. Nihilominus videtur esse attendendum ad duo: primum est, an operans in confuso saltem suspicatus fuerit aliquod periculum peccandi mortaliter? Alterum, an soleat frequenter peccare mortaliter, fueritque constitutus in ea animi propensione, & preparatione, ut licet adverteret gravitatem peccati, nihilominus opus præstitutum perficeret; & tunc agere contra conscientiam, erit peccatum mortale, quia taliter operans est paratus committere peccatum qualecunque sit, sive mortale, sive veniale; atque hoc ipso se committit probabili & proximo periculo peccandi mortaliter, & amittendi amicitiam Divinam. Si verò operans sit timorata conscientia, & soleat abhorreere à gravibus offensis DEI, nec ipsi aliqua suspicio gravioris offensæ in mentem venit, non esset ideo condemnandus peccati mortalis, quod contra conscientiam fecerit, siquidem in his circumstantiis non censetur se voluisse committere proximo periculo peccandi graviter.

In casu autem perplexitatis, quo per vincibilem errorem utraque pars contradictionis iudicatur esse prohibita & peccaminosa, e. g. si parochus post Sacrum jam celebratum adveniente magna populi multitudine, & die festivo Sacrum expectante, judicet utrumque esse malum, & populum dimittere sine Sacro, & Sacrum iterare, non peccabit eligendo alteram partem, in qua putat minorem malitiam reperiri; tunc enim debet sequi illam regulam, quòd è duobus malis minus est eligendum: & defectu sufficientis libertatis ad evitandum peccatum, electio illius partis ad peccatum non poterit imputari.

Cæterum tanta est Conscientiæ vis obligandi, ut agere contra conscientiam (1) nec Divinitus sit dispensabile: & (2) cum propria conscientia dicitur aliquod oppositum præcepto Superioris, potius conscientia, quàm præcepto sit obsequendum; nisi forte conscientia sit vincibiliter erronea, & ex illo principio, tutum esse sequi mandatum Superioris, facile deponi possit.

Ratio primi est: Quòd in re intrinsecè mala DEUS dispensare non potest: atqui agere contra conscientiam est intrinsecè malum, quia est velle objectum cognitum sub ratione mali. Implicat etiam, DEUM simul obligare, & deobligare. Obligaret autem per conscientiam dictamen, deobligaret per dispensationem, si daretur.

Ratio secundi est: quia obligatio legis Divinæ præponderat obligationi præcepti & legis humanæ: *Obedire enim DEO oportet magis, quam hominibus.* Act. 5. nec Legislator inferior derogare potest legi Superioris: sed obligatio conscientie est virtualiter obligatio legis Divinæ. Ergo præponderat præcepto humano Superioris: dixi tamen: *nisi sit conscientia vincibiliter errorata.* Quia cum subditus habet conscientiam vincibiliter erroneam, ut plerumque contingit, quoties præceptum Superioris non continet manifestum errorem, tenetur illà deposità Superioris mandato se conformare.